

โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระธรรมนูญศาลยุติธรรม
 แต่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่งไว้คัก
 ไปดังนี้ แต่กฎหมายบทใดที่เกี่ยวกับอำนาจ
 ศาลต่าง ๆ แต่วิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งได้
 ประกาศมาแล้วก่อน บทใดมีข้อความขัดขวาง
 ต่อพระราชบัญญัตินี้ ให้ยกเลิกเสียทั้งสิ้น
 ตั้งแต่วันที่ได้อำนาจใช้พระราชบัญญัตินี้สืบไป
 ประกาศมาณวันที่ ๑ มิถุนายน รัตน
 โกสินทร์ ศก ๑๒๗ เป็นวันที่ ๑๔๔๔๗ ในรัชกาล
 บัณฑิตยัมนี้

พระธรรมนูญศาลยุติธรรม

รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๗

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยศาลยุติธรรม

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ ให้เรียกว่า
 พระธรรมนูญศาลยุติธรรม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๗
 ให้ใช้ได้แต่ในส่วนศาลที่ได้บ่งนามไว้ในพระ
 ราชบัญญัติ

มาตรา ๒ ในกระทรวงยุติธรรมให้มีเสนา
 บัติเป็นประธาน เพื่อจะได้บังคับดูแลแก้ไขการ
 ชาติของในคดีแต่รับผิดชอบให้การพิจารณาแต่
 พินักษาเป็นไปโดยสะดวกและเป็นยุติธรรม มีหน้า
 ที่แพนทหนึ่งต่างหาก จาก การพิจารณาแต่

พินักษาคดีนั้น แต่ให้มีเจ้าพนักงานสำหรับ
 กระทรวง ตามสมควร แต่การที่จะตั้งหรือ
 จะเลิกนั้นจะเปลี่ยนผู้พิพากษาศาลยุติธรรม เป็น
 หน้าที่ของเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม จะต้อง
 นำขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา

มาตรา ๓ สรรพคดีทั้งปวง ซึ่ง ตามกฎหมาย
 เดิมได้พิจารณาอยู่ใน กระทรวง ต่าง ๆ แต่มีข้อ
 ศาลต่าง ๆ คือ ศาลนครบาล ๑ ศาลแพ่ง
 เกษม ๑ ศาลแพ่งกลาง ๑ ศาลอาญานอก ๑
 ศาลอุทธรณ์ กรมมหาดไทย ๑ ศาลกรมพา ๑
 ศาลกรมท่าซ้าย ๑ ศาลกรมท่าขวา ๑ ศาล
 คดีต่างประเทศ ๑ ศาลราชตระกูล ๑ ศาล
 มรฎก ๑ ศาลสรรพากร ๑ ศาลธรรมการ ๑
 รวมทั้งศาลฎีกาด้วย เป็น ๑๕ ศาล กับศาล
 ฝ่ายพระราชวังบวรที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ ได้
 พิจารณาคดีทั้งปวง แต่ขึ้นอยู่แก่อธิบดีกรม
 ต่าง ๆ นั้น ให้ยกคดีเหล่านี้กับผู้พิจารณา
 ธรรมดาการในกระทรวง แต่ศาลทั้งปวง มารวม
 ยังศาลสถิตย์ยุติธรรมที่ได้ตั้งขึ้นเป็นกระทรวง
 ในญได้บังคับบัญชาเป็นแห่งเดียวกัน

มาตรา ๔ ศาลทั้งปวง ซึ่ง ตามธรรมเนียม
 เดิมมีชื่อต่าง ๆ ตั้งที่ไว้ได้ใน มาตรา ๓ นั้น
 ให้ยกเลิกเสียคงให้แบ่งศาลทั้งปวง เป็น ศาล
 ฎีกาแพนท ๑ รับผิดชอบต่อพระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัว แด่ที่ขึ้น อยู่ใน กระทรวงยุติธรรม
 อีก ๒ แพนก คือ ศาลสถิตย์ยุติธรรม กรุงเทพฯ ๑
 แพนกหนึ่ง ศาลหัวเมือง แพนกหนึ่ง ส่วน
 ศาลหัวเมืองนั้น ให้แบ่งไปตามความใน พระ
 ธรรมนุญศาลหัวเมือง ส่วนศาลใน กรุงเทพฯ ๑
 ให้แบ่งเป็น ๕ ศาล คือ ศาลอุทธรณ์ ๑ ศาล
 พระราชอาญา ๑ ศาลแพ่ง ๑ ศาลต่างประเทศ ๑
 ศาลเบริษัท ๑ รวมเป็น ๕ ศาลเท่านั้น
 ๕ ๖ ๗ ๘ ๙
 มาตรา ๕ คดีทั้งปวง ที่ราษฎรจะทูลเกล้าฯ
 ถวายฎีกาได้ คือ ใน การกล่าวโทษ หรือ คัดค้าน
 คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ อย่าง ๑ หรือ กล่าวโทษ
 เสนาบดีเจ้ากระทรวงทั้งปวง ใน ข้อที่ เกี่ยว
 ด้วยหน้าที่ราชการ ซึ่ง ห้ามไม่ให้ฟ้องร้อง ยังโรง
 ศาลได้ อย่าง ๑ ก็ให้ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา
 ใน ข้อ ความ ร้อง ทูลเกล้าฯ นั้น

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยศาลฎีกา

มาตรา ๖ ศาลฎีกาซึ่งได้ตั้งขึ้นโดย พระ
 บรมราชา นุญาตนั้น ให้เป็น ศาลสูง สุดใน การ
 พิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง จะมีกรรมการ
 ที่คน แด้วแต่ที่ทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ ๑
 เมื่อ กรรมการ ประชุมพร้อม กันไม่น้อยกว่า ๓ จึง
 เป็น องค์คณะ ครองคดี ศาลฎีกาได้ แต่ถ้าความ
 เรื่องใด มีปัญหาตามที่กฎหมาย หรือ มีข้อ

สงสัยอันใดใน กระบวน พิจารณา พิพากษา แด
 กรรมการ ศาลฎีกา เห็นสมควร ที่จะ นำ ความ ขึ้น
 กราบ บังคม ทูล พระกรุณา ขอ พระราชทาน พระ
 บรมราช วินิจฉัย ก็ให้ศาลฎีกา มีอำนาจ นำ
 ความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาได้ ก่อนพิพากษา
 คดีนั้น ๆ

มาตรา ๗ คำพิพากษา ของศาลฎีกาที่ได้
 พิพากษาเสร็จเด็ดขาดไปแล้วในคดีเรื่องใด ห้าม
 ไม่ให้คู่ความ ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา ขึ้นที่ ๒ อีก

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยอำนาจศาลแผนพิพากษา

ใน ศาลสถิตย์ยุติธรรม กรุงเทพฯ ๑

มาตรา ๘ ให้ศาลอุทธรณ์ใน กระทรวง
 ยุติธรรม มีอำนาจ พิจารณา แดพิพากษาคดีได้
 ตาม ข้อ ความ ที่ ได้กำหนดไว้ ใน พระราช บัญญัติ

วิธีพิจารณา ซึ่งเกี่ยวข้องกับศาลอุทธรณ์ทุกประการ

มาตรา ๙ ผู้พิพากษา ซึ่ง จะ พิจารณา แด
 พิพากษาคดีชั้น อุทธรณ์นี้ ให้มีจำนวน ตั้งแต่
 ๒ คน ขึ้นไปจึง จะ เปน องค์คณะได้

มาตรา ๑๐ ให้ศาล พระราช อาญามีอำนาจ
 ที่ จะ พิจารณา แดพิพากษาคดีอาญา ทัวไป ตลอด
 พระราช อาณาเขตฯ ตาม ข้อ ความ ที่ ได้กำหนด
 ไว้ ใน พระราช บัญญัติ วิธีพิจารณา ซึ่ง เกี่ยว
 ด้วย ศาล พระราช อาญา ทุก ประการ

มาตรา ๑๑ ให้ศาลแพ่ง มีอำนาจพิจารณา
แต่พิพาทภาคีแพ่งทั่วไป ตลอดพระราชอาณา
เขตร์ ตามข้อความที่ได้กำหนดไว้ในพระราช
บัญญัติวิธีพิจารณา ซึ่งเกี่ยวข้องกับศาลแพ่งทุก
ประการ

มาตรา ๑๒ ให้ศาลต่างประเทศมีอำนาจ
พิจารณาแต่พิพาทภาคีทั้งปวง เมื่อคนในบังคับ
ต่างประเทศซึ่งมีสัญญาทางพระราชไมตรีพิเศษ
เป็นคู่ความ ตามข้อความที่ได้กำหนดไว้ใน
พระราชบัญญัติวิธีพิจารณา สำหรับศาลแพ่ง
แต่ศาลอาญาทุกประการ แต่ตามที่เสนาบดี
กระทรวงยุติธรรม จะกำหนดให้เป็นครั้งคราว
เฉพาะคดีนั้น ๆ ด้วย

มาตรา ๑๓ ผู้พิพากษาซึ่งจะพิจารณาคดี
ทั้งปวงในศาลพระราชอาณา ศาลแพ่ง ศาล
ต่างประเทศ ทั้งสามศาล ตามมาตรา ๑๑. ๑๒.
มาตรา ๑๒. ให้มีจำนวนตั้งแต่สองคนขึ้นไป
จึงจะเป็นองค์คณะ แต่ถ้านั่งพิจารณาคดีด้วย
แล้ว ให้มีอำนาจพิพากษาได้ตามพระบรมมณูญ
ศาลหัวเมืองซึ่งได้ดำทับชั้นผู้พิพากษาไว้ในการ
พิพากษาคดีทั้งปวง

มาตรา ๑๔ ให้ศาลปรีดิ์ภามอำนาจพิจารณา
พิพาทความในจังหวัดกรุงเทพ ฯ ตามที่กล่าว
ไว้ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณา ซึ่งเป็นความ
มะโนสำเว้ทุกประการ แต่มีอำนาจได้ตลอด
ความอาญาที่ศาลทิ้งหลาย ในพระบรมมณูญนี้
ชำระได้

มาตรา ๑๕ ศาลปรีดิ์ภามาจะควร มีที่ศาล
แต่กำหนดเขตร์อย่างไร ให้แล้วแต่เสนาบดี
กระทรวงยุติธรรม จะกำหนดเป็นครั้งคราว และ
ผู้พิพากษาประจำศาลปรีดิ์ภานั้น ให้มีตั้งแต่
คนหนึ่งขึ้นไปในศาลหนึ่ง ก็เป็นองค์คณะได้

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยศาลหัวเมือง

มาตรา ๑๖ พระบรมมณูญศาลหัวเมืองนี้
ให้ใช้ได้ ในหัวเมือง มณฑล กรุงเทพ ฯ แต่
ในมณฑลกรุงเก่า มณฑลจันทบุรี มณฑล
ชุมพร มณฑลนครไชยศรี มณฑลนครราชสีมา
มณฑลนครสวรรค์ มณฑลนครศรีธรรมราช
มณฑลปาจิณบุรี มณฑลพายัพ มณฑลพิษณุ
โลก มณฑลภูเก็ต มณฑลราชบุรี แต่ใน
มณฑลหรือเมืองอื่น เมื่อเสนาบดีกระทรวง
ยุติธรรม จะได้รับพระบรมราชานุญาตประกาศ
ให้ใช้

มาตรา ๓๗ นอกจาก ศาลพิเศษ ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้นเฉพาะแก่ พระราชบัญญัติ หรือ ราชการ อย่างใดใน หัวเมืองนั้น ให้มีศาลประจำ สำหรับพิจารณาคดีตาม หัวเมือง เป็นสามชั้น โดยลำดับกัน ดังนี้ คือ

- ๑ ศาลมณฑล
- ๒ ศาลเมือง
- ๓ ศาลแขวง

แต่ศาลพิเศษ ซึ่งจะตั้งขึ้นในมณฑลเป็นครั้งเป็นคราว

มาตรา ๓๘ ศาลประจำทั้งสามชั้นนี้ จะควรตั้ง ณ ที่ใด ๆ ให้เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม พิจารณาเหตุตามสมควรแก่ ราชการ แล้วกราบบังคมทูล พระกรุณา เมื่อได้รับ พระราชทานพระบรมราชานุญาต แลได้ประกาศแก่ มหาชนให้ทราบแล้ว ก็ให้ตั้งได้

มาตรา ๓๙ ศาลมณฑลต้องมีผู้พิพากษาประจำตำแหน่ง คณะหนึ่งคือ อธิบดีผู้พิพากษาศาลมณฑล กับผู้พิพากษาอื่นอีก รวมกันทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่าสอง นาย จึงจะเป็น องค์คณะที่จะพิจารณา แลพิพากษาคดีได้เต็มอำนาจศาล ศาลเมืองก็ต้องมีผู้พิพากษาคณะหนึ่งคือ ผู้พิพากษาศาลเมือง กับผู้พิพากษาอื่น รวมกันไม่ต่ำกว่าสอง นาย จึงจะเป็น องค์คณะ แลพิจารณาพิพากษาคดีได้เต็มอำนาจศาล เมือง แต่ศาลแขวงนั้น มีตำแหน่งผู้พิพากษาแต่ศาลละ นาย

เมื่อผู้พิพากษาไม่สามรถจะนั่งพิจารณาความให้ครบคณะได้ เช่น ผู้พิพากษาบาง คน บวญ หรือลา หรือนั่งไม่ได้ เพราะ เกี่ยวของ กับคดีเรื่อง นั้น เป็นต้น ก็ให้ผู้พิพากษาที่ใดนั่งพิจารณา นั้น มีอำนาจ เสมอ ราชการชั้นสัญญาบัตร คนใดคนหนึ่ง มา นั่ง เป็น ล่ารอง ผู้พิพากษา เพื่อให้ครบ คณะได้ แต่การที่จะทำดังนี้ ต้องทำ เมื่อ เป็น การ ด่วน แล เป็น การ จำ เป็น ต้องหมาย เหตุไว้ในคดีนั้นด้วย

เมื่อผู้พิพากษาได้เชิญคนอื่น มา นั่งพิจารณา คดีด้วย ตั้ง ที่ว่า มา ช่าง บน นั้น แล้ว ต้องให้ รายงาน เข้ามา ขอ อนุญาต ต่อ เสนาบดี กระทรวงยุติธรรมโดยทันที แต่ในระหว่างที่ยังไม่ได้รับตอบ ไม่ต้อง รอ การ พิจารณาไว้คอย ถ้าภายหลัง ได้รับ อนุญาต จาก เสนาบดี กระทรวงยุติธรรม การ สิ่งใดที่ ศาล ทำไป แล้ว ก็ใช้ ได้ แต่ ถ้า เสนาบดี กระทรวงยุติธรรม ไม่ อนุญาต แล้ว คดีเรื่อง นั้น ต้อง ตั้ง ขึ้น พิจารณาใหม่

มาตรา ๔๐ ศาลมณฑลบังคับคดีได้ตามอำนาจศาลตลอดเขต มณฑล เทศาภิบาล ซึ่งตั้งศาลนั้น ศาลเมือง บังคับคดีตาม อำนาจได้ แต่ในเขตเมืองที่ ตั้ง ศาล แล ศาลแขวง บังคับคดีตาม อำนาจได้ แต่ในท้องที่ซึ่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม จะกำหนด แขวงให้จำ ก้าว มาก น้อยเท่าใดก็ได้

หมวดที่ ๕

ว่าด้วยอำนาจผู้พิพากษาศาลหัวเมือง

มาตรา ๒๑ ผู้พิพากษาสำหรับพิจารณาแ
พิพากษาคดีตาม หัวเมือง มีตำแหน่ง โดยลำดับ
กันเป็น ๒ ชั้น คือ

ผู้พิพากษาชั้นที่ ๑

ผู้พิพากษาชั้นที่ ๒

มาตรา ๒๒ ผู้พิพากษาชั้นที่ ๒ มีอำนาจ
ดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ที่จะ ออกหมาย หรือ สั่งให้จับได้

ข้อ ๒ ที่จะ บังคับส่งตัวคนไปต่างแขวง

ข้อ ๓ ที่จะ ออกหมาย หรือ มีคำสั่งให้คน

ของกลาง

ข้อ ๔ ที่จะ ออกหมาย เรียกคู่ความ แล
พยานในคดีซึ่ง มีอำนาจ ที่จะ พิจารณาได้

ข้อ ๕ ที่จะ ได้ ส่วนคดีมีโทษ หดง

ข้อ ๖ ที่จะ พิจารณาพิพากษาคดี มีโทษ
หดง ชั้นโทษ เพียง อาญาจำไม่เกิน เดือน หนึ่ง
หรือ ปรับใหม่ไม่เกิน สอง ร้อย บาท หรือ โบาย
เด็ก ด้วยไม่เรื้อวไม่เกิน ยี่สิบ ที่

ข้อ ๗ ที่จะ พิจารณาพิพากษาความแพ่ง
ซึ่ง ทุนทรัพย์ หรือ เบี้ยปรับไม่เกิน สอง ร้อย บาท

มาตรา ๒๓ ผู้พิพากษาชั้นที่ ๑ มีอำนาจ
ดังนี้ คือ

ข้อ ๑ บรรดาอำนาจที่มีในผู้พิพากษาชั้น
ที่ ๒ ก็ทำได้

ข้อ ๒ ที่จะ พิจารณา แลพิพากษาคดีมีโทษ
หดงที่ อาญาจำไม่เกิน หก เดือน หรือ เบี้ยปรับ
ไม่เกิน พัน บาท

ข้อ ๓ ที่จะ พิจารณา แลพิพากษาความแพ่ง
ซึ่ง ทุนทรัพย์ หรือ เบี้ยปรับไม่เกิน พัน บาท

มาตรา ๒๔ ผู้พิพากษาจะมีอำนาจ ตามที่
ได้ว่ามานี้ เฉพาะ แต่ เมื่อได้ อยู่ใน ตำแหน่ง ได้
บังคับคดีใน ศาลใด ๆ

หมวดที่ ๖

ว่าด้วยอำนาจศาลหัวเมือง

มาตรา ๒๕ ศาลแขวง มีอำนาจที่จะ พิจารณา
แลพิพากษาคดีเพียง เท่า อำนาจ ในตำแหน่ง
ของ ผู้พิพากษานั้น หรือ ต่ำกว่า นั้น ตาม แต่
เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม จะ กำหนดให้ว่า

มาตรา ๒๖ ศาลเมือง มีอำนาจดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ถ้าคดีที่ มาถึง ศาลเมือง ไม่เกิน
อำนาจในตำแหน่ง ผู้พิพากษา ผู้พิพากษาใน ศาล
เมือง จะ แยกกัน พิจารณา แลพิพากษาคดีที่อยู่
ในกำหนด อำนาจ ตำแหน่ง ของ ตนเรื่อง ละคนก็ได้

ข้อ ๒ ถ้าคดีที่ มาถึง ศาลเมือง เกินกว่า
อำนาจในตำแหน่ง ผู้พิพากษา ก็ให้ ผู้พิพากษา
ศาลเมือง รวม เป็น คณะ พร้อมกัน มีอำนาจที่

จะพิจารณาแลพิพากษาคดี โดยกำหนด ดังนี้ คือ

ประการ ๑ ความแพ่ง ทูททรัพย์ ไม่เกิน ห้าหมื่น บาท

ประการ ๒ ความ มีโทษ หลวง โดยกำหนด โทษ เหล่านี้ คือ

ฐาน ๑ จำไม่เกิน สิบปี

ฐาน ๒ เขียนไม่เกิน สามสิบที่

ฐาน ๓ ปรับไม่เกิน ห้าหมื่น บาท

มาตรา ๒๗ ศาล มณฑล มี อำนาจ ดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ที่จะ พิจารณาพิพากษา คดีทั้งปวงได้ ทุก บท กฎหมาย

ข้อ ๒ ที่จะ พิจารณาพิพากษา ความ อุทธรณ์ ศาล ต่ำ ใน มณฑล นั้น ตามที่ เสนอบัดั กระทรวง ยุติธรรม จะ กำหนดให้

หมวดที่ ๗

ว่าด้วยข้าหลวงพิเศษ

มาตรา ๒๘ ข้าหลวง พิเศษ จัด การ ศาล ยุติธรรม ใน หัว เมือง นั้น คือ

๑ ผู้ที่ ได้ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้ เป็น ข้าหลวง พิเศษ

๒ ผู้เป็น ต้นแห่ง ข้าหลวง สำเร็จ ราชการ มณฑล

๓ ผู้ว่า ราชการ เมือง ที่ เสนอบัดั กระทรวงมหาดไทย มี อำนาจ ตั้งได้ ใน มณฑล ละคน หนึ่ง

ข้าหลวงพิเศษที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ตั้ง นั้น มี อำนาจ ทุก หัว เมือง

ข้าหลวง พิเศษ ที่ เป็น เทศาภิบาล แล ที่ เป็น ผู้ว่า ราชการ เมือง มี อำนาจ เฉพาะ แค ใน มณฑล นั้น

มาตรา ๒๙ ข้าหลวง พิเศษ ทั้ง ๓ อย่าง ตาม ใน มาตรา ๒๘ นั้น มี อำนาจ พิจารณา แล พิจารณา

ความ ได้ ทุก ชนิด แล ข้าหลวง พิเศษ ที่ ทรง พระกรุณาโปรดตั้ง มี อำนาจ พิจารณา แล พิจารณา

ความ ได้ ใน ทุก หัว เมือง แต่ ข้าหลวง พิเศษ ที่ เป็น เทศาภิบาล แล ที่ เป็น ผู้ว่า ราชการ เมือง มี

อำนาจ พิจารณา แล พิจารณา ความ ได้ เฉพาะ ใน มณฑล นั้น

เมื่อ ข้าหลวงพิเศษ ผู้ใด ผู้หนึ่ง ตั้ง ที่ กล่าวมา แล้ว ได้ พิจารณา คดี เรื่อง หนึ่ง เรื่อง ใด ไป

คู่ความ อุทธรณ์ ไม่ได้ ต้อง ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา ที่ เดียว

หมวดที่ ๘

ว่าด้วยอำนาจบังคับบัญชา

มาตรา ๓๐ ผู้พิพากษา ซึ่ง เป็น อธิบดี หรือ เป็น ประธานใน ศาลใด เป็น ผู้รับ ผิด ชอบ ที่

จะ รักษา บรรดา การ ใน ศาล นั้น ให้ เรียบ ร้อย ถูก ต้อง ตาม แบบ แผน แล มี อำนาจ ที่จะ ตั้ง จะ

ปลด เบียด ยน แล บังคับ บัญชา พนักงาน ใน ศาล นั้น ได้ ทุก ตำแหน่ง

มาตรา ๓๑ ผู้พิพากษาที่เป็นผู้รับผิดชอบ
ตั้งที่ได้กล่าวมาในมาตรา ๓๐ มีหน้าที่ดังนี้ อีกคือ

ข้อ ๑ ที่ตรวจตราคดีเคอให้การในศาล
ที่อยู่บังคับเป็นไปโดยเรียบร้อย

ข้อ ๒ เป็นที่หาฤๅความขัดข้องของผู้
พิพากษาอื่น

ข้อ ๓ ที่จะเรียกรายงานการคดี แด่การ
ศาลที่อยู่บังคับ

ข้อ ๔ ที่จะปรึกษาหาฤๅด้วยเจ้าหน้าที่
อื่น ๆ ในการที่จะจัดตั้งรักษาการศาลให้
เรียบร้อย

ข้อ ๕ ที่จะทำรายงานการคดีส่งมาตาม
ระเบียบ

มาตรา ๓๒ ข้าหลวงพิเศษจัดการศาลหัวเมือง
มีอำนาจบังคับผู้พิพากษาในหัวเมือง เรื่อง การ
จัดศาล แด่การพิจารณาพิพากษาคดี เมื่อผู้
พิพากษาเห็นสมควรแล้ว มีอำนาจขอให้
ข้าหลวงพิเศษออกคำสั่งนั้น เป็นตายดักษณ
อักษร เช่น ชื่อข้าหลวงพิเศษนั้น ๆ ได้

คำสั่งของข้าหลวงพิเศษซึ่งที่ได้กล่าวมา แล้ว
นั้น ให้เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม มีอำนาจ
ยกถอนได้

หมวดที่ ๗

ว่าด้วยอัยการ

มาตรา ๓๓ ให้มีอัยการไว้สำหรับเป็น ทนาย
แผ่นดิน แทนรัฐบาลในศาลทั้งปวง กรมอัยการ
ในกรุงเทพมหานคร ให้ชั้นอยู่ในกระทรวง
ยุติธรรม อัยการหัวเมืองให้ชั้นอยู่ในกระทรวง

เจ้าหน้าที่ซึ่งรักษาราชการ เมือง แด่ มณฑล นั้น

มาตรา ๓๔ วิธีตั้งพนักงาน อัยการ นั้น ใน
กรุงเทพมหานคร ตำแหน่งเจ้ากรม แด่ ปลัด
กรม อัยการตั้งโดยพระบรมราชานุญาต พนักงาน
อัยการในกรุงเทพฯ เจ้ากรม อัยการ เป็นผู้จัด
ตั้งโดยได้รับอนุมัติของเสนาบดี กระทรวง
ยุติธรรม พนักงานอัยการในหัวเมืองต่าง ๆ
นั้น เสนาบดีเจ้ากระทรวงที่รักษาราชการ เมือง
ตั้งยกกระบัตร์ มณฑล แด่ ยกกระบัตร์ เมือง ข้าหลวง
สำเร็จราชการ มณฑล จัดตั้งตำแหน่ง พนักงาน
อัยการที่รอง แด่ ยกกระบัตร์ ดัง มา

มาตรา ๓๕ อัยการ มีหน้าที่รับว่าคดีใน
ประเภทต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในคดีแพ่ง เรื่องหนึ่ง เรื่องใดซึ่ง เกี่ยว
กับรัฐบาล

ข้อ ๒ ในคดีแพ่ง แด่อาญา ซึ่งข้าราชการ
ต้องถูกฟ้องในเรื่อง การที่ได้ทำไป ในหน้าที่ซึ่ง
เห็นสมควรที่ อัยการ จะว่าต่าง ข้าราชการ นั้น

ข้อ ๓ เป็นโจทก์ในคดีอาญามีโทษ หดวง

ข้อ ๔ ในคดีอาญาที่มีโทษ เมื่อ อัยการ
เห็นควร จะรวมเป็นโจทก์ด้วยก็ได้ หรือเมื่อ
โจทก์ละทิ้งคดีเสีย อัยการ มีอำนาจที่จะเป็น
โจทก์ได้เอง

ข้อ ๕ ในคดีที่ศาลได้ส่งลงมาให้ฟ้อง
ยังศาลสูง อัยการ มีอำนาจที่จะสั่งให้ศาล
ได้ส่งลง ฟังพยานต่อไปอีกได้ หรือ อัยการ จะสั่ง
ให้ศาลได้ส่งพิจารณาพิพากษาเสียเอง ตาม
อำนาจมาก แด่น้อยของศาลได้ส่งลงนั้นก็ได้

ข้อ ๖ ในคดีที่ราษฎรผู้หนึ่งผู้ใด จะฟ้องคดีนั้นเองไม่ได้ โดยกฎหมายห้าม อัยการมีอำนาจรับตรวจข้อความนั้นแล้ว เป็นโจทก์ได้

ข้อ ๗ อัยการ มีอำนาจที่จะถอนฟ้องคดีที่อัยการเป็นโจทก์ หรือจะไม่ฟ้องคดีที่ศาลได้ส่งลงให้ฟ้องก็ได้ แต่ อัยการ ต้องแจ้งความนั้นไว้ให้ศาลทราบ

มาตรา ๓๖ กอง กระทรวง แล ตำรวจ ภูธร จะมีอำนาจ เป็นโจทก์ ในศาลได้เพียงไร ในคดีอาญา ให้เสนาบดี กระทรวงยุติธรรม มีอำนาจออกกฎข้อบังคับ

มาตรา ๓๗ ถ้ากระทรวงหนึ่ง กระทรวงใด จะตั้งเจ้าพนักงานไปว่าความ ให้มีตราส่งมายัง กระทรวงยุติธรรม เพื่อจะได้ส่งไปยังศาลแล้วให้ ถือว่าเจ้าพนักงานผู้นั้น มีอำนาจเหมือนอัยการใน ความเรื่องนั้น

ว่าด้วย

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่ง

รัตนโกสินทร ศก ๑๙๓๗

หมวดที่ ๑

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่ง รัตนโกสินทร ศก ๑๙๓๗

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้ ในโรงศาลทั้งปวงทั่วไป ตลอดพระราชอาณาเขตร์ ยก

เว้นไว้แต่ในศาลพิเศษ ซึ่งมีข้อบังคับสำหรับศาลนั้นไว้แล้ว แต่ในศาลที่มีธรรมเนียมในศาลมาใช้เป็นกฎหมายอยู่ จะไม่ใช้ตามกพิจารณานี้ก็ได

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยอำนาจศาล

มาตรา ๓ คดีที่ได้พิพากษาเด็ดขาดแล้ว ห้ามไม่ให้มา รื้อ ร้อง ฟ้อง กันอีก

มาตรา ๔ ผู้ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ของ ผู้พิพากษา มีข้อห้ามไม่ให้กระทำการนั้น เป็นอันขาด ในข้อที่กล่าวต่อไปนี้ คือ

- ๑ ถ้าผู้พิพากษานั้น เป็นผู้มีผลประโยชน์ที่ใดที่ใด ที่เกี่ยวข้องของ อยู่ในคดีนั้น ด้วยก็ดี
- ๒ หรือถ้าเป็นญาติของหรือ กับคู่ความฝ่ายใด ๆ โดยทางสายโลหิตสืบตระกูลต่อกัน หรือโดยทาง เป็นลูกพี่ลูกน้อง นับได้ เพียงภายใน ๓ ชั้นก็ดี หรือเป็น วงษ์วาร เกี่ยวพันกัน โดยทาง แต่งงาน นับได้เพียง ๒ ชั้นก็ดี

๓ หรือถ้าเป็นผู้ที่ ได้เบก ความ เช่น พยาน โดยที่ ได้ รั้ ได้ เห็น หรือโดยเป็น ผู้ชำนาญการพิเศษ ที่เกี่ยวข้อง ในคดีนั้นก็ดี ในข้อหนึ่งข้อใด เหล่านี้ ต้องห้ามไม่ให้เป็นผู้พิพากษา ในคดีนั้น เป็นอันขาด

มาตรา ๕ เมื่อโจทก์จำเลยมาถึง ศาลพร้อมกันใดเมื่อใด ให้ผู้พิพากษามีอำนาจว่ากล่าวเปรียบเทียบให้คู่ ความ ปรานีปรานคม ยอมกันได้